

Temps d'abundància

Joan F. Mira

La passió de comprar, aquests dies d'abans de Nadal, es converteix en un espectacle quasi universal, massiu, impressionant. Un mes abans de la data que commemora el naixement d'una criatura en un estable, fill de pares molt pobres, pareix com si de tota l'escena evangèlica només quedara el record dels regals dels astròlegs d'orient: or, encens i mirra, i joguines infinites per als nens, paquets embolicats amb papers de colors, roba supèrflua, discos, llibres il·lustrats, maquinetes inútils, i objectes infinits que tenen com a únic propòsit estimular la mateixa passió que se suposa que han de satisfer. Pobres Josep i Maria i pobre Jesuset, pobres mags que vingueren de viatge seguint l'estel famós que ara decora el comerç universal: qui els havia de dir que, passats els segles, aquella escena entranyable esdevindria el pretext –ja oblidat, d'altra banda– d'un dels instints més brutals i funestos dels humans: la necessitat d'adquirir, de posseir, d'acumular, d'omplir la cabana o la cova, de tindre, si pot ser, més abundància de possessions que els altres, de robar i, en la mostra més social i agradable, de regalar i de rebre regals. No conec cap societat humana, petita tribu o gran civilització, que quan pot acumular i gaudir de l'abundància trie l'escassetat i la moderació. Parle de societats, no de grups peculiars de persones com ara els monjos, els ascetes de religions diverses, i altres persones que fugen d'allò que solem dir-ne "el món". Perquè el món està fet del desig d'abundància, i la diferència entre el nostre temps i els temps passats (almenys del nostre temps de països rics), és que en el temps passat aquest desig, per a la immensa majoria, quedava permanent frustrat: de l'abundància, en gaudien uns pocs, poquíssims, i encara era una abundància modesta i precària excepte en palaus o famílies que s'haurien pogut comptar amb els dits. La població urbana o rural d'Europa, fins a un temps molt recent –dos, tres o quatre generacions, segons regions i països– vivia en condicions que ara mateix definiríem com de modèstia extrema: amb el rebost buit del tot o mig buit, amb mobiliari pobre i mínim, amb poca roba i poc variada, i amb molt escassa possibilitat d'adquirir productes de luxe o superflus, que d'altra banda el comerç i la indústria oferien en quantitat ben limitada. Qualsevol que ara tinga més de seixanta anys, o que preguntem què recorden els avis, sabrà de què parlo. Quan jo era menut –a casa no érem ni pobres ni rics– les setmanes o dies abans de Nadal no anaven associats de cap manera a l'espectacle públic i domèstic de les compres massives, a l'exhibició insistent de l'abundància infinita de tot, a la fascinació que provoca la possibilitat d'adquirir-ho, de posseir-ho tot sense més límit que la pròpia capacitat de control, que d'altra banda aquests dies és atacada amb armes tan potents.

És com si la humanitat, la humanitat "desenvolupada", la que ja compra habitualment massa de tot, i menja massa, s'haguera trobat obertes tot d'una les portes del paradís. El

paradís que molts pobles del món han imaginat és un lloc d'abundància infinita, un jardí on els fruits més saborosos pengen eternament dels arbres, on només cal allargar la mà per posseir allò que el cor demana, on el convit i la festa estan assegurats, on tothom té de tot tant com vol i no hi ha cap desig que no siga permanentment satisfet. El paradís domèstic, ara mateix, és la nevera ben gran i ben plena, els armaris de casa ben atapeïts, les bosses de la compra ben grans, i omplir la sala i les habitacions de caps, caixes, paquets, regals, joguets, roba, sabates, andròmines infinites, aparells: mirar, contemplar, i veure que tot és tan abundant com el cor demana, o sentir que el cor demana encara més i en tindrà més. El paradís públic i comú són els grans magatzems i els carrers plens de botigues, El Corte Inglés, Alcampo, Carrefour, Mercadona: el corn immens de la cabra Amaltea al qual Zeus, agraït per la llet, atorgà el do de vessar perpètuament l'abundància als humans. I allò que era un mite poètic és ja un fet de la prosa ordinària, un fet vulgar.

"El paradís públic i comú són els grans magatzems i els carrers plens de botigues, El Corte Inglés, Alcampo, Carrefour, Mercadona: el corn immens de la cabra Amaltea al qual Zeus, agraït per la llet, atorgà el do de vessar perpètuament l'abundància als humans. I allò que era un mite poètic és ja un fet de la prosa ordinària, un fet vulgar"